

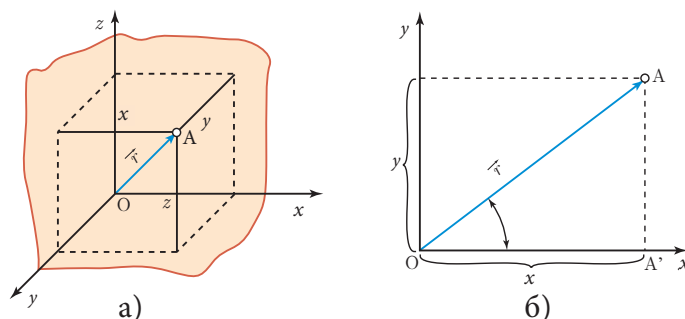
Када одредимо **референтно тело** у односу на које ћемо посматрати кретање, можемо говорити о положају и о промени положаја тела тј. о његовом кретању.

Избор референтног тела је слободан, мада се обично одабира тело у односу на које се положај и кретање тела најједноставније одређују. Одабраном референтном телу придружује се одговарајући координатни систем.

Референтни систем је координатни систем у чијем почетку се налази референтно тело.

Ми ћемо у даљем излагању користити **Декартов координатни систем**. Чине га три узајамно нормалне равни, односно три узајамно нормалне осе (x , y , z), чији пресек O представља координатни почетак.

Положај, на пример, тачке A у овом координатном систему одређен је координатама тачке $A(x, y, z)$. То су растојања тачке A од равни zOy , zOx и yOx (слика 2.3а). На слици 2.3б приказан је Декартов систем у равни. Као реалан пример кретања тела у тродимензионалном простору може да се узме лет авиона или птице.

Слика 2.3. – Декартов правоугли координатни систем
а) у простору и б) у равни

Вектор положаја

Положај материјалне тачке у Декартовом координатном систему може да се одреди **вектором положаја** или **радијус-вектором**.

Вектор положаја материјалне тачке је вектор који спаја координатни почетак и дату тачку; усмерен је од координатног почетка ка датој тачки (слика 2.3б).

Вектор положаја тачке $A(x, y, z)$ јесте усмерена дијагонала квадра чије су странице x , y и z (слика 2.3а). Интензитет вектора положаја у простору тачке $A(x, y, z)$, односно у равни може се израчунати помоћу координата x , y и z , односно x и y , и то на основу Питагорине теореме:

$$r = \sqrt{x^2 + y^2 + z^2}; \quad r = \sqrt{x^2 + y^2}.$$

Када се тело (материјална тачка) креће по правој линији, та права линија се често узима за координатну осу. Положај тела тада је одређен једном координатом – растојањем од неке изабране тачке (координатног почетка O) на тој оси. (У нашем примеру на слици 2.3в за тачку B , $x = 3$).

Слика 2.3в. – Положај тачке B одређен познавањем само x -осе